

Elzinga

De SP-fractie is van mening dat zowel aangepaste werkplekken bij een regulier bedrijf, inclusief de reguliere bedrijfsmores, als een meer beschutte werkplek in een SW-bedrijf, al naar gelang de betrokkene, een goede invulling van de WSW kan betekenen. Een deel van de doelgroep is echter niet geschikt voor blootstelling aan werkdruk en is dus mogelijk minder geschikt voor een marktconforme productiewijze. Daarom hecht mijn partij behalve aan een financieel solide bedrijfsvoering zeker zo zeer aan een sociaal verantwoorde bedrijfsvoering met een goed oog voor de specifieke doelgroep.

Door middel van meer zeggenschap bij de gemeente kan de doelgroep wellicht van de gemeente voor elkaar krijgen dat er jaarlijks ook een sociaal verslag op tafel ligt van het SW-bedrijf. Is de staatssecretaris van zijn kant bereid om de gemeenten ook nog eens te wijzen op de wenselijkheid van zo'n sociaal jaarverslag? En wil hij de Inspectie Werk en Inkomen opdracht geven ook op sociale prestaties van de SW-bedrijven te monitoren?

Concluderend zie ik wel grote problemen met de WSW en zie ik in het voorliggende wetsvoorstel nog geen echte oplossingen. Ik kijk dus uit naar iets meer substantieels. De staatssecretaris heeft aangegeven dat een commissie van wijzen zich over deze problematiek zal moeten buigen. Is reeds een aanvang gemaakt met het instellen van deze commissie en kan de staatssecretaris al meer vertellen over de precieze opdracht en een eventuele deadline voor de commissie?

Eerdere ervaringen met commissies in de sociale zekerheid hebben laten zien dat zo'n commissie lang niet altijd met een voor de betrokkenen wenselijke oplossingsrichting komt. Wij zullen de verrichtingen van deze commissie dan ook met nieuwsgierige, maar kritische blik volgen.

Dat is voor de langere termijn. Op korte termijn kijk ik uit naar de beantwoording van mijn vragen door de staatssecretaris, in de hoop dat hij mij en mijn fractie alsnog zal weten te overtuigen dat het voorliggende wetsvoorstel, hoe bescheiden ook, daadwerkelijk een positieve bijdrage zal leveren aan het realiseren van de doelen van de WSW. De ruim 120.000 WSW'ers, van wie er nu 20.000 in de wacht zitten, zijn het waard.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Goyert, die haar maidenspeech zal houden.

Mevrouw **Goyert** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Alvorens in te gaan op de wetswijziging van de Wet sociale werkvoorziening, maak ik enkele opmerkingen vooraf. Het heeft zo moeten zijn dat ik mijn maidenspeech over dit onderwerp mag houden, want de lange jaren dat ik voor arbeidsvoorziening en de arbeidsbureaus heb gewerkt, was ik daar nauw bij betrokken en heb ik daarvoor altijd een heel warm hart gehad. De sociale werkplaatsen bestaan ongeveer vijftig jaar. Aanvankelijk lag het initiatief om mensen met een handicap aan het werk te helpen bij de kerken. In de jaren vijftig van de vorige eeuw nam de overheid deze taak over en ontstonden de beschutte werkplaatsen voor handarbeiders en hoofdarbeiders. Vooral deze laatste groep veelal hoogopgeleide werkzoekenden werd met veel succes gedetacheerd bij overheid en wetenschappelijke instituten. Jammer genoeg werd deze voorziening eind jaren zestig beëindigd. Het huidige instrumentarium

van het werkvoorzieningsschap zou het echter weer mogelijk moeten maken ook voor deze groep mensen werk te vinden.

Het aantal werkplaatsen heeft zich sterk uitgebreid. Er zijn momenteel negentig bedrijven, waarin bijna honderdduizend mensen werken. Ik citeer uit de wet omdat ik dit nadrukkelijk een keer wil noemen: mensen "met een lichamelijke, verstandelijke en/of psychische handicap, die graag willen werken maar bij wie de handicap van dusdanige aard is dat het verrichten van arbeid duurzaam niet mogelijk is, zonder inzet van de WSW-subsidie ter compensatie van de verminderde arbeidsproductiviteit". Dit kost de samenleving veel geld, namelijk 2,34 mld. Daar staat tegenover dat men ondanks zijn of haar beperkingen kan meedoen in het arbeidsproces, dat men zich, hoe moeizaam ook, verder kan ontplooiën en een loon kan verdienen. De CDA-fractie is van mening dat de waarde van economische onafhankelijkheid en zelfrespect niet alleen in geld is uit te drukken.

Het moet echter gezegd dat het bereiken van het doel, werk voor eerder genoemde doelgroepen, sterk onder druk staat. In de Trendrapportage ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en werkhervatting van het Centraal en Cultureel Planbureau is gekeken naar de groep arbeidsgehandicapten. Arbeidsgehandicapt is iemand die zelf aangeeft een chronische aandoening of ziekte te hebben die belemmert bij het werk of bij het verkrijgen van werk. Uit dit onderzoek is gebleken dat dit aantal niet sterk toeneemt, maar, en dat is vervelender, dat de arbeidsparticipatie van jaar tot jaar afneemt. Het voert in het kader van deze wetswijziging te ver om hierop nader in te gaan, maar wel opmerkelijk is dat het veelal laagopgeleide mensen betreft. Het rapport Sociaal-economische trends van het CBS geeft aan dat deze groep verschilt van de totale beroepsbevolking, doordat het veel meer ouderen betreft. Het is dus niet zo verwonderlijk dat er jaarlijks ongeveer zesduizend nieuwe personen op de wachtlijst bij komen en dat er nu twintigduizend mensen op de wachtlijst staan.

Nu de wetswijziging. De CDA-fractie juicht het toe dat de regering een commissie wil instellen die zal moeten adviseren hoe het nu verder moet met de sociale werkvoorziening, want de problematiek is complex en vraagt om een nadere bezinning. Hoewel er nog geen opdracht is geformuleerd, geeft de staatssecretaris al wel een bandbreedte aan. Op de vraag van de CDA-fractie om naar de financieringssystematiek van de werkplaatsen te kijken, wordt geantwoord dat dit niet tot de taak van de commissie behoort, omdat het hier zou gaan om de individuele bedrijfsvoering van de werkplaatsen. In een aantal gevallen zal dat zeker zo zijn. Maar het feit dat meer dan de helft van de werkplaatsen worstelt om de begroting rond te krijgen, vraagt om nader onderzoek, niet per bedrijf maar naar de oorzaken, voortkomend uit de wet en het systeem van werken.

Een sociale werkplaats kent uit de aard der zaak een lagere arbeidsproductiviteit. Om nu voldoende omzet te behalen, worden de werknemers die de beste prestaties leveren zo lang mogelijk vastgehouden. Zij worden ook niet opnieuw geïndiceerd en stromen niet door naar een detachingsplaats of begeleidwerkenplaats. Dit is een dilemma dat met de wet te maken heeft. In het kader van de doorstroming zal de commissie dit toch mee kunnen nemen? Is de staatssecretaris alsnog bereid dit onderwerp daar aan de orde te stellen?

De gemeenten dragen reeds de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening, zij het in WGR-verband. Het wetsvoorstel om het budget over te dragen aan de individuele gemeente betekent dat beleid en uitvoering in één hand komen en dat is altijd een goede zaak. Het college is verantwoordelijk, er is controle door de gemeenteraad en uiteraard door het Rijk. Decentralisatie van bevoegdheden naar gemeenten, dat wil zeggen dichterbij de burger, onderschrijft de CDA-fractie. Doordat de gemeente de regie nu geheel in handen krijgt, is de verwachting dat er meer personen geplaatst zullen worden bij een reguliere werkgever. De bonusregeling kan daar een positieve bijdrage aan leveren, maar die is een aanvulling op bestaand beleid. Immers, de werkgever loopt nu reeds weinig of geen risico indien hij iemand uit de sociale werkvoorziening aanneemt. Aangepast werk bij de werkgevers is een delicate aangelegenheid. Enerzijds omdat er veel eenvoudige werkzaamheden door automatisering, mechanisatie en uitplaatsing naar lagelonenlanden zijn verdwenen en anderzijds omdat de arbeidsproductiviteit op een hoog niveau ligt en nog steeds toeneemt. De brief van de minister en staatssecretaris van 6 december jongstleden waarin de arbeidsmarktplan voor 2008 worden aangekondigd, speelt in op de plaatsingsproblematiek van langdurig werklozen en biedt een breder perspectief. De CDA-fractie waardeert de inspanningen die de regering verricht om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen in het arbeidsproces.

Nu terug naar de werkzoekenden die aangewezen zijn op de sociale werkvoorziening. Alhoewel het CDA de decentralisatie van het budget en de bevoegdheden naar de gemeente onderschrijft, is er toch sprake van enige aarzeling om daarmee akkoord te gaan. In het dagblad Trouw van 11 december jongstleden staat dat de VNG een ingenieuze constructie bedacht heeft om mensen met een geringe arbeidsproductiviteit te plaatsen in een participatiebaan. Zij worden gedetacheerd bij maatschappelijke instellingen en, en daar gaat het mij om, in de Sociale Werkvoorziening. Een verdringing op de wachtlijsten zou het gevolg kunnen zijn. In de eerder genoemde brief van de minister en staatssecretaris wordt dit probleem ook met name genoemd en bij de nog in te stellen commissie neergelegd. Echter, omdat de gemeente per 1 januari volledig bevoegd is, zou dat gevolgen kunnen hebben voor de mensen die nu reeds op de wachtlijst staan. Is de staatssecretaris bereid met de gemeenten en de VNG af te spreken dat zij hiermee wachten tot het advies van de commissie en de voorstellen van het kabinet bekend zijn?

Wij wachten het antwoord met belangstelling af.

De **voorzitter**: Mevrouw Goyert. Ik feliciteer u van harte met uw maidenspeech over de wijziging van de Wet sociale werkvoorziening. Dit is geen onbekend terrein voor u – u refereerde daar al zelf aan – gelet op uw langdurige ervaring op het gebied van de arbeidsvoorziening.

U volgde uw opleiding ook in de geest van deze sector, te weten maatschappelijk werk, aan een hbo in Haarlem. Vervolgens bent u jarenlang in diverse functies verbonden geweest aan het Gewestelijk Arbeidsbureau in Amsterdam, was u onder andere directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau Zaanstreek en daarmee de eerste vrouwelijke directeur van een arbeidsbureau, en directeur Regionale Arbeidsvoorziening Kennemerland. U

was drie jaar lang landelijk projectleider Verzelfstandiging Centra Vakopleiding van de Arbeidsvoorziening tot u medio 2002 lid werd van gedeputeerde staten van Noord-Holland voor het CDA. In totaal bent u met aan dat GS-lidmaatschap voorafgaande lidmaatschap van provinciale staten in Noord-Holland gedurende acht jaar, waarvan drie jaar als voorzitter van de CDA-fractie, elf jaar aan die provincie verbonden geweest. Uw afscheid in 2002 is dan ook luister bij gezet door de uitreiking van de zilveren penning van de provincie.

Naast het lidmaatschap van deze Kamer bent u onder meer voorzitter van de Stichting Regenboog Inloophuizen, een hulporganisatie voor daklozen en drugsverslaafden in Amsterdam, bestuursvoorzitter van de Coöperatieve Vereniging Recreatiepark Giethmense Veld, bestuurslid van de Protestants-christelijke Ouderenbond en tevens treedt u binnenkort toe tot het hoofdbestuur van de Vereniging Palliatieve Zorg.

Bij uw afscheid als gedeputeerde in Noord-Holland bent u getypeerd als een beminnelijke, oplossingsgerichte bestuurder die stille diplomatie verkiest boven snel publicitair succes. Maar ondanks dat laatste was u bepaald niet onbekend. Zo leverden uw vele werkbezoeken als gebiedsgedeputeerde u in de media schertsend de erenaam op: onbezoldigd onderkoningin van West-Friesland. In een interview heeft u over het Eerste Kamerwerk opgemerkt: "Ik vind het belangrijk dat wetgeving niet alleen juridisch juist is, maar ook uitvoerbaar is naar de menselijke maat. In de Eerste Kamer krijg ik de kans daaraan te werken."

Mevrouw Goyert, ik ben ervan overtuigd dat u die kans met beide handen zult weten aan te pakken. Ik wens u heel veel succes met uw werkzaamheden hier.

Ik schors de beraadslaging van dit wetsvoorstel en ik schors tevens de vergadering voor de felicitaties aan onze collega.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten (Belastingplan 2008) (31205);**
- **het wetsvoorstel Wijzigingen van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2008) (31206).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Biermans** (VVD): Mevrouw de Voorzitter. De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling, maar niet met genoegen, kennisgenomen van een groot aantal voorstellen uit het Belastingplan 2008 en het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2008. Bij de schriftelijke inbreng heb ik mij beperkt tot het aankaarten van een groot aantal kwesties van wetstechnische aard. De staatssecretaris heeft, eveneens wetstechnisch gezien, bijzonder adequaat gereageerd. Hiermee heeft de staatssecretaris aan het begin van deze lange avond al één compliment te pakken. Een compliment dat hij verdient, zeker gelet op de korte tijd die hem is gegeven om de zestig bladzijden tellende reactie te formuleren.